

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทำให้โลกปัจจุบันก้าวสู่ยุคเทคโนโลยี อันส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการทุก ๆ ด้าน เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในความเป็นอยู่ของคนเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การแพทย์ การพาณิชย์ธุรกิจ บ้านเหิง การศึกษา การสื่อสาร ฯลฯ โดยเฉพาะในวงการการศึกษา ซึ่งทางภาครัฐพยายามจะนำเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้าและทันสมัย เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้เพื่อช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นการเตรียมพัฒนาบุคลากรภายในประเทศให้พร้อมทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มินิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชนและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังจะเห็นได้ชัดเจนว่า แนวนโยบายของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นปัจจัยและเป็นมิติที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้ก้าวสู่ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของสังคมโดยรวมและจะเป็นมิติของการสร้างกระบวนการเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้การศึกษาในยุคปฏิรูป

ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 9 ว่าด้วยเรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 22) เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยที่รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมตามความจำเป็น รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต การพัฒนาแบบเรียน ตำรา

หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น ๆ โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย มีมาตรการจัดให้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อการพัฒนาคนและสังคมหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบายแผนส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้งาน รวมทั้งการประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การจัดการศึกษาในอนาคตจึงจำเป็นต้องยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อดำเนินการจัดการศึกษา อันได้แก่ การมีบทบาทต่อระบบการศึกษาและวิธีการเรียนการสอน ซึ่งทำให้เกิดแนวทางใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษารูปแบบเดิม คือ บทบาทของเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีต่อวิธีการเรียนการสอน ส่งผลให้ลักษณะการเรียนรู้จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อีกทั้งยังมีบทบาทต่อครูผู้สอนโดยจะทำให้ครูผู้สอนเปรียบเสมือนที่ปรึกษา กล่าวคือ หน้าที่และบทบาทของครูผู้สอนจะเปลี่ยนจากการบรรยายหน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวมาเป็นการกล่าวนำเข้าสู่บทเรียนและทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำ ให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ (สุชาติ ทิพวงศ์, 2551 : 2) โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากของสถานศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนยุทธวิธีกระบวนการต่าง ๆ ในองค์กรให้เอื้อและส่งเสริมเพื่อให้องค์กรก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จ แต่สภาพปัจจุบัน และปัญหาในการนำเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้เข้ามามีใช้ในการดำเนินการภายในสถานศึกษา ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมีสาเหตุมาจากปัจจัยเบื้องต้น อันได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณการจัดซื้อ และการบำรุงรักษาทรัพยากร ขาดซอฟต์แวร์ในการใช้งานที่เหมาะสม การใช้ทรัพยากรที่มี

อยู่ไม่คุ้มค่า ผู้บริหาร และครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาค่อนข้างน้อย และผู้บริหารระดับสูงขาดความเชื่อมั่นต่อการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา จึงไม่เข้าใจการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างถูกต้อง รวมถึงไม่ให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมครูให้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมองว่าเป็นการสิ้นเปลือง เกรงว่าครูจะว่างงาน หรือสบายเกินไป จึงไม่นิยมให้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย หากครูมีความประสงค์ต้องการใช้ก็จะต้องหามาเอง อีกทั้งยังขาดแคลนครู อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาดูแลการเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนส่งผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมายตามที่สถานศึกษาได้ตั้งไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 48 - 50)

ตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มินิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มในอนาคต สะท้อนให้เห็นความเสี่ยงที่อาจเกิดทั้งการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สถาบันทางสังคมและปัจเจกบุคคล จำเป็นต้องเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลกและภูมิภาคโดยเฉพาะในประชาคมอาเซียน ดังนั้นช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย ที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความเพียร มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคม และหนุนเสริมสถาบันทางสังคมให้แข็งแกร่งและเอื้อต่อการพัฒนาคน การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านความรู้และคุณธรรมจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลกได้อย่างแท้จริง (อนุกูล วัฒนา, 2552 : 3) ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology - ICT) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การศึกษาในอุดมคติเป็นจริงได้ เพราะสามารถแสดงอักษรภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว รวมถึงการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง (Virtual Situation) ได้เหมือน ๆ กับที่หนังสือ หนังสือภาพ เทปเสียง วีดิทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ ที่มีทั้งหมดรวมทั้งเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับผู้ใช้ได้และสร้างเครือข่ายให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างไร้ขอบเขต ในแง่ของสถานที่ที่แตกต่างคนละแห่งกัน ความรู้ที่แพร่กระจายหรือเปิดให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น เข้าถึงได้ง่ายขึ้น และสื่อสารกันได้ง่าย

ก็กลายเป็นความรู้พื้นฐานที่สามารถต่อยอดไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ หรือมีการพิสูจน์ซ้ำ หรือหักล้างความรู้เดิม ๆ ได้ง่ายขึ้น ในปัจจุบันความรู้จำนวนมากมายนามหาศาล ปรากฏอยู่ทั้งในรูปแบบเอกสาร วารสาร หนังสือ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยช่วยขับเคลื่อนให้ประเทศก้าวไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge - based Economy/Society : KBE/KBS) ซึ่งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะให้ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคในการเข้าถึงไอซีที โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการใช้ไอซีทีด้านการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีโครงสร้างพื้นฐานด้านไอซีทีที่เพียงพอในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการนำไอซีทีมาใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเอื้อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใช้บริการทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านความรู้และด้านเทคโนโลยีนั้น โรงเรียนถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดหน่วยงานหนึ่งในการพัฒนาและหล่อหลอมผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ความคาดหวังที่สังคมมีต่อโรงเรียน เป็นผลให้โรงเรียนอยู่ในสายตาของชุมชนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเพื่อควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุง ดูแล และพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ได้นำมากำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดมีการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้งานภายในสถานศึกษา มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูให้มีความพร้อมในการใช้งานทางเทคโนโลยีทางการศึกษามากยิ่งขึ้น แต่สภาพการใช้งานทางเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดยังประสบปัญหาและไม่เป็นไปตามนโยบายการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เช่นเดียวกับสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่, 2560 : 32) ปัญหาที่ประสบในปัจจุบัน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจต่อการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังขาดความตระหนักและไม่เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการดำเนินการภายในสถานศึกษา ปัญหารองลงมา คือ เทคโนโลยีทางการศึกษายังมีอยู่น้อยและค่อนข้างล้าสมัย โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการได้ และส่วนกลางยังสนับสนุนในเรื่องของเทคโนโลยีทางการศึกษาน้อย เนื่องจากขาดงบประมาณ และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ บุคลากรครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะที่จำเป็นต่อการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ โดยต้องใช้เวลามากในการดำเนินการและมีความผิดพลาดสูง นอกจากนั้น สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันเท่าที่ควร เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุด เป็นต้น ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย ผู้เรียนจึงไม่ได้รับการเรียนรู้เท่าที่ควร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เพื่อศึกษาบทบาท เปรียบเทียบและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้บริหารนำไปใช้และพัฒนาตนเองให้เห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และใช้เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาโดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการในการส่งเสริมการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่สังกัด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษารolesของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้และพัฒนาตนเองให้เห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา
2. ใช้เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับการวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเรียนการสอนของครู 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการบริหารจัดการ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 219 โรงเรียน รวมเป็นประชากรทั้งสิ้น 2,437 คน (ข้อมูลรายชื่อโรงเรียนสังกัด สพฐ. ปี 2560 ณ วันที่ 30 มกราคม 2561)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 219 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 608 อ้างถึงใน คณาจารย์ ภาควิชาการประเมินและการวิจัย, 2555 : 100) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูผู้สอน จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ปริญญาตรี

1.2 ปริญญาโทขึ้นไป

2. ประสบการณ์ทำงาน จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

2.2 10 - 20 ปี

2.3 21 ปีขึ้นไป

3. ขนาดสถานศึกษาที่สังกัด จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

3.2 ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121 - 300 คน

3.3 ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป

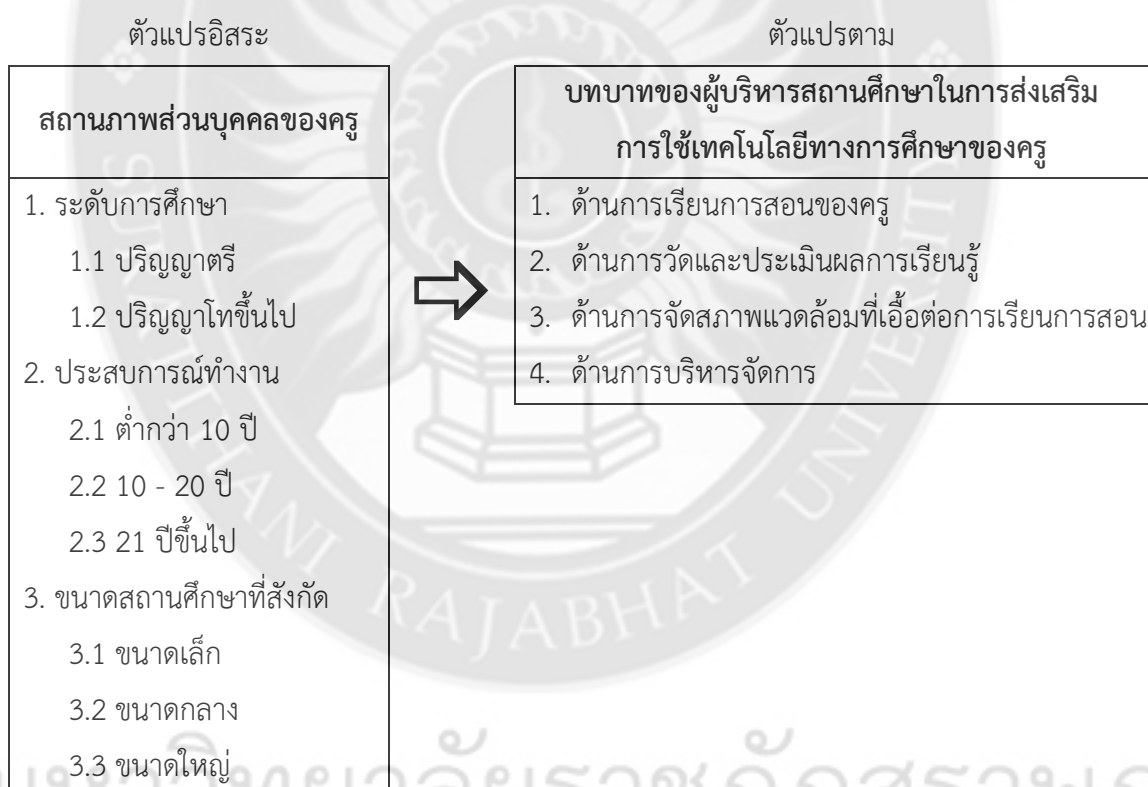
ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอนของครู
2. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
4. ด้านการบริหารจัดการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู เพราะเทคโนโลยีทางการศึกษา นับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการศึกษา ในปัจจุบัน เทคโนโลยีจึงเปรียบเสมือนมีบทบาทเป็นมิติที่ 3 ทางการศึกษาโดยเพิ่มมิติทางการบริการ และวิชาการ บทบาทใหม่ที่สำคัญยิ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงไม่ได้อยู่ที่การผลิต และการใช้เป็นสื่อการศึกษาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการวางแผนการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบ การสอน การกำหนดวิธีการสอน การเลือกผลิตและการใช้สื่อการสอนรวมถึงการประเมินการสอน เนื่องจากเทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้ดีขึ้น เป็นดังเครื่องทุ่นแรงช่วยลดข้อจำกัดต่าง ๆ ของการจัดการศึกษา เช่น ระยะทาง บุคลากร และการลงทุน หรืองบประมาณ เป็นต้น ดังนั้น สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาจำนวนมาก จึงพยายามที่จะนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนเพื่อทำให้นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกโอกาส ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งในการที่ครูจะสามารถนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในสถานศึกษา ได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการให้ครูมีการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ ด้วยโดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรตามจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 งานวิจัยของดวงกมล กิ่งจำปา (2555) พชตวรรณ พัฒม (2555) รัชฎาพร มีอาษา (2555) วไลลักษณ์ นามวงศ์ (2556) และอนุวัฒน์ ทาสีดำ (2556) ร่วมกับ Heinrich,

et al. (2000) โดยจะครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเรียนการสอนของครู 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการบริหารจัดการ โดยการจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของครู ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่สังกัด ซึ่งผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังมีรายละเอียดภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้ คือ ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ อยู่ในระดับปานกลาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ ดังนี้

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่ได้รับจากการกระทำตามหน้าที่ และสถานภาพทางสังคม โดยการปฏิบัติภารกิจ มีความรับผิดชอบ เกิดประสิทธิผลตามที่สังคมคาดหวัง เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ตามแบบแผน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งชีวิตส่วนตัว และในการทำงาน ซึ่งแต่ละคนอาจมีบทบาทหลาย ๆ บทบาทในเวลาเดียวกัน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาภายในสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยในการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเรียนการสอนของครู 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ด้านการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการบริหารจัดการ

1. ด้านการเรียนการสอนของครู หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการ กำหนดนโยบายและเป้าหมายเพื่อการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ มีการสำรวจความต้องการ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูและนักเรียน มีการพัฒนาครูให้ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ โดยการจัดประชุม สัมมนา และ อบรมเชิงปฏิบัติการ มีการกำหนดให้ครูนำเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการ เรียนการสอน ให้ครูผลิต และพัฒนาสื่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีการจัดหาโปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำเร็จรูปที่เหมาะสมในแต่ละระดับช่วงชั้น และสรรหาเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ทันสมัยมาใช้ในสถานศึกษา

2. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนดวัตถุประสงค์ หาแนวทางการปฏิบัติงานและการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้วัด และประเมินผลผู้เรียน และทำการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น ทำการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการวัดและประเมินผลผู้เรียน กำหนดให้ครูรายงานผล การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยนำเสนอผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่าง ๆ มีการนำเอาผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน มาประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู นอกจากนั้น จัด

ให้มีระบบการบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนจัดการสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับครูและนักเรียนจัดไว้ในห้องเรียนเพื่อความสะดวกในการใช้งาน มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ ทำการประเมินผลการใช้ห้องสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ รมรงค์ให้ครูและนักเรียนเข้าใช้งานสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง จัดห้องสำหรับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างเป็นสัดส่วนและสวยงาม จัดหาบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบดูแล จัดระบบการบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดคอมพิวเตอร์สำหรับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอและมีระบบการควบคุมดูแล ซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้มีสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย

4. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาครู บุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยมีการเตรียมการ เช่น จัดการประชุมคณะกรรมการ ประกอบด้วยฝ่ายบริหารโรงเรียน และคณะกรรมการกลุ่มบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หัวหน้างานในกลุ่มบริหารวิชาการ สรรวจความต้องการของครู นักเรียน และชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจัดทำปฏิทินการปฏิบัติการ ให้ความรู้และความตระหนักแก่บุคลากรของโรงเรียน แต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินการฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการวางแผนและการออกแบบระบบเทคโนโลยีทั้งระบบ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระยะต่อเนื่อง พร้อมกันนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระดับ

ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอน หมายถึง บุคลากรภายในสถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับเมื่อจบการศึกษา แบ่งออกเป็น

1. ปริญญาตรี หมายถึง วุฒิกศษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา
2. ปริญญาโทขึ้นไป หมายถึง วุฒิกศษาระดับปริญญาโททุกสาขา หรือวุฒิกศษาระดับที่สูงกว่าปริญญาโททุกสาขา ได้แก่ ปริญญาเอก เป็นต้น

ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ได้รับผิดชอบในปัจจุบัน ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ แบ่งออกเป็น

1. ต่ำกว่า 10 ปี หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ได้รับผิดชอบ มีระยะเวลาน้อยกว่า 10 ปี
2. 10 - 20 ปี หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ได้รับผิดชอบ มีระยะเวลาดังแต่ 10 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี
3. 21 ปีขึ้นไป หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ได้รับผิดชอบ มีระยะเวลามากกว่า 21 ปี ขึ้นไป

ขนาดสถานศึกษาที่สังกัด หมายถึง การจำแนกประเภทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์การจำแนกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

1. สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
2. สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121 - 300 คน
3. สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป